

Wymagania edukacyjne z języka polskiego dla uczniów klasy szóstej (NPP)

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą, a w szczególności:

- Nie opanował wiadomości i umiejętności koniecznych do dalszego kształcenia,
- nie potrafi skupić się na przebiegu zajęć,
- nie identyfikuje nadawcy i odbiorcy w tekście słuchanym i czytany,
- nie rozpoznaje intencji słuchanej i czytanej wypowiedzi,
- nie rozumie tekstu podczas cichego czytania,
- ma kłopoty z czytaniem na głos krótkich tekstów literackich i poleceń,
- przy pomocy nauczyciela nie potrafi wskazać podstawowych elementów świata przedstawionego w krótkim tekście literackim,
- nie podejmuje prób wyszukiwania w tekście wskazanych informacji,
- nie potrafi podzielić tekstu na role i odczytać go,
- nie korzysta z podstawowych źródeł informacji,
- nie odróżnia rodzajów literackich i nawet przy pomocy nauczyciela nie jest w stanie wymienić ich charakterystycznych cech,
- nie odróżnia elementów fantastycznych od realistycznych,
- nie zna podstawowych pojęć z zakresu kształcenia literackiego i kulturowego,
- nie opanował podstawowych pojęć z zakresu fleksji, składni, słowotwórstwa, ortografii,
- nie podejmuje prób redagowania form wypowiedzi: opowiadanie, opis przeżyć wewnętrznych, opis dzieła sztuki, podziękowania, list oficjalny, opis postaci rzeczywistej i literackiej, plan ramowy, dedykacja, notatka biograficzna, tekst argumentacyjny,
- często jest nieprzygotowany do lekcji,
- nie odrabia prac domowych i nie wykazuje chęci do pracy na lekcji nawet przy pomocy nauczyciela,
- nie prowadzi zeszytu przedmiotowego,
- nie czyta lektur ani ich fragmentów wskazanych przez nauczyciela,
- w ciągu całego roku (semestru) szkolnego większość otrzymanych przez ucznia ocen częściowych stanowią oceny niedostateczne. Uczeń nie korzystał z proponowanych przez nauczyciela możliwości poprawy prac pisemnych i wypowiedzi ustnych.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

I Odbiór wypowiedzi i wykorzystywanie zawartych w nich informacji

SŁUCHANIE

- słucha tekstu czytanego przez nauczyciela i innych uczniów,
- wskazuje nadawcę i odbiorcę w prostych tekstach literackich,
- rozpoznaje oczywiste intencje nadawcy,
- rozumie ogólny sens wysłuchanego utworu,
- wskazuje najważniejsze informacje w warstwie dosłownej w tekście o niewielkich rozmiarach.

CZYTANIE

- czyta cicho i głośno w wolnym tempie ze zrozumieniem, dbając o płynność,
- wyodrębnia podstawowe elementy świata przedstawionego, korzysta z pomocy nauczyciela, kiedy jest mu to potrzebne,
- rozpoznaje intencje nadawcy, w tym ironię, humor, pisanie z „przymrużeniem oka”,
- wskazuje części kompozycyjne tekstu: wstęp, rozwinięcie, zakończenie, wyodrębnia akapity argumentacyjne,
- rozumie ogólny sens czytanego utworu,
- podejmuje próbę odczytania sensów przenośnych i ukrytych,
- stara się prawidłowo akcentować wyrazy,
- z pomocą nauczyciela odczytuje temat dzieła sztuki,
- dostrzega przyczyny i skutki działań bohaterów,
- recytuje wskazane fragmenty utworów,
- czyta z podziałem na role,
- stara się wyszukiwać w tekście wskazane informacje.

DOCIERANIE DO INFORMACJI

- korzysta ze słowników: ortograficznego, frazeologicznego, synonimów i języka polskiego, encyklopedii,
- korzysta ze wskazanych przez nauczyciela stron internetowych,
- podejmuje próby wyszukania odpowiednich cytatów w utworach literackich.

II Analiza i interpretacja tekstów kultury

- przy pomocy nauczyciela wyodrębnia elementy świata przedstawionego w utworze literackim, teatralnym, filmowym,
- wskazuje rodzaj literacki danego utworu,
- wskazuje narratora,
- podejmuje próbę wskazania podmiotu mówiącego w wierszu,
- łączy tytuły omawianych utworów z nazwiskami autorów,
- dostrzega różnicę między językiem poetyckim a potocznym,
- stara się nazywać podstawowe środki stylistyczne: uosobienie, epitet, porównanie, przenośnie, wyraz dźwiękonaśladowczy, anaforę, apostrofę, zgrubienie, zdrobienie, pytanie retoryczne,
- wyraża własną opinię związaną z lekturą,
- odróżnia fikcję od rzeczywistości,
- wyróżnia autora tekstu,
- zna cechy: legendy, mitu, opowiadania, powieści, noweli, przypowieści,
- odróżnia różne gatunki powieści,
- rozróżnia teksty: scenariuszy, powieści, scenopisów,
- odróżnia opowiadanie od komentarza,
- rozpoznaje: wers, strofę, rytm i rym,
- zna podstawowe słownictwo związane z teatrem, filmem, publicystyką,
- włącza się w śpiewanie polskich pieśni patriotycznych,
- zna cechy literatury fantazy i fantastyczno – naukowej,
- podejmuje próby omawiania filmu i spektaklu teatralnego,
- zna rolę reklamy i językowych chwytów reklamowych.

III Tworzenie wypowiedzi

Mówienie

- wypowiada komunikaty zawierające proste informacje,
- zachowuje prawidłowy szyk zdania,
- umie wyrazić swoje intencje,
- odróżnia sytuację oficjalną od nieoficjalnej,
- opisuje stosując proste wyrażenia i zwroty,
- stara się mówić poprawną literacką polszczyzną,
- eliminuje wyrazy obce typu: super, fajnie, market itp.

Pisanie

- stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki na jego końcu,
- zna podstawowe zasady ortograficzne dotyczące zasad pisowni wyrazów wielką i małą literą, ó,u,ż, rz, ch, h, nie z różnymi częściami mowy, stara się je stosować,
- zna podstawowe zasady pisania: planu wydarzeń, dialogu, opisu postaci, opisu przeżyć wewnętrznych, opisu krajobrazu, opisu dzieła sztuki, listu prywatnego, listu oficjalnego, podziękowań, dedykacji, prostego tekstu argumentacyjnego, opinii, opowiadania twórczego i odtwórczego, sprawozdania, ogłoszenia, zaproszenia, notatki, notatki biograficznej, stara się je stosować,
- uzupełnia prosty schemat i tabelę,
- stara się pisać poprawnie pod względem językowym,
- stara się dbać o estetykę zapisu,
- zna zasady cytowania i stara się je stosować.

Nauka o języku

- rozpoznaje przy pomocy nauczyciela: rzeczowniki, czasowniki, przysłówki, przymiotniki, liczebniki, zaimki, spójniki, wykrzykniki, partykuły, przyimki,
- przy pomocy nauczyciela odmienia części mowy,
- wyodrębnia temat i końcówkę wyrazu,
- rozpoznaje zdania, równoważniki, zdania złożone podrzędnie i współrzędnie,
- przy pomocy nauczyciela robi wykresy prostych zdań złożonych,
- stara się stosować prawidłową interpunkcję w zdaniach złożonych,
- używa w zdaniach przysłówków i przymiotników w różnych stopniach,
- zna zasady pisowni cząstki „by” z czasownikami,
- przy pomocy nauczyciela wskazuje strony czasownika,
- zna i stosuje wskazane przez nauczyciela związki frazeologiczne.

Ocenę dostateczną

Otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dopuszczającą oraz:

I Odbiór wypowiedzi i wykorzystywanie zawartych w nich informacji

SŁUCHANIE

- słucha uważnie tekstu czytanego przez nauczyciela i innych uczniów,
- wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu,
- rozpoznaje oczywiste intencje nadawcy,
- rozumie ogólny sens wysłuchanego utworu i określa jego temat,
- wskazuje najważniejsze informacje w warstwie dosłownej ,
- odczytuje ukryty sens utworu.

CZYTANIE

- czyta cicho i głośno płynnie ze zrozumieniem,
- przestrzega znaków interpunkcyjnych,
- prawidłowo akcentuje wyrazy,
- wyodrębnia elementy świata przedstawionego,
- samodzielnie rozpoznaje intencje nadawcy, w tym ironię, humor, pisanie z „przymrużeniem oka”,
- wskazuje części kompozycyjne tekstu: wstęp, rozwinięcie, zakończenie, wyodrębnia akapity argumentacyjne,
- rozumie i analizuje sens czytanego utworu,
- odczytuje temat dzieła sztuki,
- dostrzega przyczyny i skutki działań bohaterów,
- podejmuje próbę czytania tekstu poetyckiego na głos,
- czyta z podziałem na role, oddając nastrój utworu i charakter postaci,
- samodzielnie wyszukuje w tekście wskazane informacje.

DOCIERANIE DO INFORMACJI

- korzysta z dostępnych źródeł w poszukiwaniu wskazanych informacji.

II Analiza i interpretacja tekstów kultury

- wyodrębnia elementy świata przedstawionego w utworze literackim, teatralnym, filmowym,
- wskazuje rodzaj literacki danego utworu,
- w utworze epickim wskazuje cechy gatunkowe,

- wskazuje narratora,
- wskazuje elementy akcji,
- wskazuje podmiot mówiący w wierszu i wypowiada się na jego temat, wykorzystując informacje z tekstu,
- rozumie i analizuje różnicę między językiem poetyckim a potocznym,
- wskazuje i nazywa podstawowe środki stylistyczne: uosobienie, epitet, porównanie, przenośnie, wyraz dźwiękonaśladowczy, anaforę, apostrofę, zgrubienie, zdrobnienie, pytanie retoryczne,
- wyraża i stara się uargumentować własną opinię związaną z lekturą,
- zna cechy: legendy, mitu, opowiadania, powieści, noweli, przypowieści,
- odróżnia różne gatunki powieści,
- rozróżnia teksty: scenariuszy, powieści, scenopisów, podejmuje próbę samodzielnego ich tworzenia,
- używa odpowiedniego słownictwa na omówienie filmu i widowiska teatralnego,
- odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym i przenośnym.

III Tworzenie wypowiedzi

Mówienie

- świadomie konstruuje komunikaty językowe,
- dostosowuje wypowiedź do sytuacji i adresata,
- posługuje się różnorodnymi zdaniami,
- odróżnia sytuację oficjalną od nieoficjalnej,
- opisuje stosując różnorodne wyrażenia i zwroty,
- podejmuje próby wygłoszenia mowy,
- wypowiada się poprawną literacką polszczyzną.

Pisanie

- stosuje wielką literę na początku wypowiedzenia i odpowiednie znaki na jego końcu,
- uzupełnia schemat i tabelę,
- stara się pisać poprawnie pod względem językowym,
- dba o estetykę zapisu,
- zna zasady cytowania i stosuje je,
- konstruuje wielozdaniowe wypowiedzi poprawne pod względem logicznym i składniowym,

- samodzielnie redaguje różnorodne formy wypowiedzi, stosując odpowiednie zasady: plan wydarzeń, dialog, opisu postaci, opis przeżyć wewnętrznych, opis krajobrazu, opis dzieła sztuki, list prywatny, listu oficjalny, podziękowania, dedykację, prosty tekst argumentacyjny, opinię, opowiadanie twórcze i odtwórcze, sprawozdanie, ogłoszenie, zaproszenie, notatkę, notatkę biograficzną,

Nauka o języku

- rozpoznaje: rzeczowniki, czasowniki, przysłówki, przymiotniki, liczebniki, zaimki, spójniki, wykrzykniki, partykuły, przyimki,
- odmienia części mowy,
- wyodrębnia temat i końcówkę wyrazu,
- rozpoznaje zdania, równoważniki, zdania złożone podrzędnie i współrzędnie,
- zamienia równoważniki na zdania i odwrotnie,
- robi wykresy prostych zdań złożonych,
- zna i stosuje zasady pisowni cząstki „by” z czasownikami,
- wskazuje strony czasownika,
- wskazuje tryby czasownika,
- zna i stosuje wiele poznanych związków frazeologicznych.

Ocenę dobrą

otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dostateczną oraz:

I Odbiór wypowiedzi i wykorzystywanie zawartych w nich informacji

SŁUCHANIE

- koncentruje uwagę na tekście czytany przez nauczyciela lub innych uczniów,
- odczytuje ukryty sens utworu,
- wskazuje informacje ogólne i szczegółowe,

- potrafi odtworzyć na podstawie wysłuchanego utworu przebieg wydarzeń,
- po wysłuchaniu tekstu tworzy notatkę,
- dostrzega i rozumie wszystkie płaszczyzny tekstu wielopoziomowego.

CZYTANIE

- czyta ze zrozumieniem,
- na głos czyta wyraźnie i wyraziście,
- przestrzega znaków interpunkcyjnych,
- prawidłowo akcentuje wyrazy,
- przestrzega akcentu zdaniowego,
- oddaje zjawisko onomatopei.

DOCIERANIE DO INFORMACJI

- korzysta z dostępnych źródeł w poszukiwaniu wskazanych informacji,
- wyszukuje sprawnie informacji,
- selekcjonuje informacje,
- dostrzega informację nie zapisaną wprost.

II Analiza i interpretacja tekstów kultury

- argumentuje swoje zdanie na temat dzieła,
- samodzielnie analizuje świat przedstawiony,
- dostrzega i omawia łańcuch przyczynowo – skutkowy,
- w utworze epickim wskazuje cechy gatunkowe,
- wskazuje narratora i sposób narracji,
- wskazuje elementy akcji, w tym punkt kulminacyjny,
- wskazuje podmiot mówiący w wierszu i wypowiada się na jego temat, wykorzystując informacje z teks
- wskazuje i nazywa podstawowe środki stylistyczne: uosobienie, epitet, porównanie, przenośnie, wyraz dźwiękonaśladowczy, anaforę, apostrofę, zgrubienie, zdrobnienie, pytanie retoryczne,
- wyraża i stara się uargumentować własną opinię związaną z lekturą,
- zna cechy: legendy, mitu, opowiadania, powieści, noweli, przypowieści, wystąpienia,

- wykorzystuje informacje dodatkowe – korzysta z przypisów,
- odróżnia różne gatunki powieści,
- rozróżnia teksty: scenariuszy, powieści, scenopisów, potrafi samodzielnie stworzyć i prawidłowo zapisać ich fragmenty,
- używa odpowiedniego słownictwa na omówienie filmu i widowiska teatralnego,
- odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym i przerośnym,
- podejmuje próbę wyjaśnienia tytułu utworu,
- kojarzy postać twórcy z epoką, w jakiej żył i tworzył,
- określa zasadę kompozycji utworu,
- określa tematykę obrazu,
- określa rolę poznanych środków stylistycznych,
- wskazuje nawiązania literackie,
- porównuje bohaterów różnych utworów.

III Tworzenie wypowiedzi

Mówienie

- bierze udział w debacie, argumentuje swobodnie swoje zdanie,
- świadomie dobiera intonację zdaniową,
- wypowiada się w roli świadka i uczestnika wydarzeń,
- oddaje w scenkach pantomimicznych wskazane uczucia,
- swobodnie recytuje dłuższe teksty poetyckie,
- w swoich wypowiedziach stosuje związki frazeologiczne,
- stosuje wyrazy nacechowane ekspresywnie,
- opisując, używa wielu określeń.

Pisanie

- świadomie stosuje wyrazy bliskoznaczne,
- stosuje akapit jako znak logicznego wyodrębnienia tekstu,
- pisze logicznie i uporządkowanie stosując zasady kompozycyjne poszczególnych form wypowiedzi,
- świadomie wykorzystuje wyrazy nazywające następstwo czasowe, zapisuje dialog w opowiadaniu,
- stosuje słownictwo służące do formułowania ocen i opinii,
- dostrzega błędy ortograficzne i interpunkcyjne i je poprawia,
- prawidłowo zapisuje daty i godziny,

- streszcza wydarzenia w porządku chronologicznym,

Nauka o języku

- rozpoznaje: rzeczowniki, czasowniki, przysłówki, przymiotniki, liczebniki, zaimki, spójniki, wykrzykniki, partykuły, przyimki, zna ich funkcję w zdaniu,
- odmienia części mowy,
- wyodrębnia temat i końcówkę wyrazu,
- wskazuje oboczności w temacie,
- rozpoznaje zdania, równoważniki, zdania złożone podrzędnie i współrzędnie,
- zamienia równoważniki na zdania i odwrotnie,
- wykonuje wykresy zdań złożonych,
- rozróżnia rzeczowniki konkretne i abstrakcyjne.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dobrą oraz:

I Odbiór wypowiedzi i wykorzystywanie zawartych w nich informacji

SŁUCHANIE

- rozumie wszystkie płaszczyzny czytanego utworu,
- wskazuje wszystkie informacje ogólne i szczegółowe,
- potrafi odtworzyć na podstawie wysłuchanego utworu przebieg wydarzeń,
- po wysłuchaniu tekstu samodzielnie tworzy notatkę,
- przedstawia swoje zdanie na temat wysłuchanego utworu i w pełni je argumentuje.

CZYTANIE

- wskazuje środki poetyckie,
- określa zasadę kompozycji utworu,
- porównuje cechy bohaterów,
- wykorzystuje wszystkie informacje,
- odróżnia fakty od opinii,
- rozumie zasady użycia rozmaitych wypowiedzeń,
- rozumie funkcję użytych form przypadków, liczb, osób, czasów, w tekstach literackich, użytkowych i reklamowych,

II Analiza i interpretacja tekstów kultury

- konfrontuje swoje reakcje czytelnicze z innymi odbiorcami,
- objaśnia funkcje analizowanych elementów świata przedstawionego w utworze epickim oraz środków poetyckich w liryce,
- omawiając sytuację bohaterów, odwołuje się do własnych doświadczeń i obserwacji,
- rozróżnia plany filmowe i wyjaśnia czemu one służą,
- wyjaśnia jak i dlaczego ważne są uczucia,
- dokonuje oceny codziennych sytuacji, wartościując je, uzasadnia swą opinię,
- wyjaśnia znaczenie symbolu,
- wyjaśnia znaczenie Biblii i jej wyjątkowość w dziejach ludzkiej cywilizacji i kultury,
- wykorzystuje zdobytą wiedzę i umiejętności dotyczące pojęć związanych z kulturą.

III Tworzenie wypowiedzi

Mówienie

- bierze udział w debacie, argumentuje swobodnie swoje zdanie, podaje odpowiednie przykłady, cytuje, stosuje się do sytuacji i reguł grzecznościowych,
- w rozmowie stosuje odpowiednie frazeologizmy, przysłowia i sentencje,
- swobodnie recytuje dłuższe teksty poetyckie,
- zaznacza akcenty logiczne, panuje nad tempem recytacji,

- stosuje wyrazy nacechowane ekspresywnie,
- wzbogaca komunikat pozawerbalnymi środkami wypowiedzi.

Pisanie

- świadomie stosuje różnorodne środki językowe, także: anaforę, epiforę, puentę, apostrofę, pytanie retoryczne (w zależności od sytuacji komunikacyjnej),
- prawidłowo zapisuje nietypowe wyrazy,
- uzasadnia wyczerpująco własne zdanie,
- sprawnie wykorzystuje wiedzę językową,
- samodzielnie dokonuje korekty zapisanego tekstu.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń,

Spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą oraz:

I Odbiór wypowiedzi i wykorzystywanie zawartych w nich informacji

SŁUCHANIE

- dokonuje selekcji informacji,
- dostrzega zależność między znaczeniem przenośnym a intencją nadawcy wypowiedzi w tekstach literackich,
- dostrzega elementy o charakterze perswazyjnym.

CZYTANIE

- czyta i analizuje samodzielnie lub pod kierunkiem nauczyciela teksty spoza listy lektur.

II Analiza i interpretacja tekstów kultury

- dostrzega zależność między przenośnym znaczeniem a intencją nadawcy wypowiedzi w tekstach poetyckich i reklamowych, wskazuje elementy o charakterze perswazyjnym,
- kojarzy teksty utworów z autorami i epokami literackimi,
- dostrzega motywy literackie i ich rolę,
- dostrzega i rozumie nietypowe zabiegi literackie, np.: autoironię.

III Tworzenie wypowiedzi

Mówienie

- przedstawia własne stanowisko w związku ze sposobem rozwiązywania problemu, wykonania zadania, formułuje twórcze uwagi,
- podejmuje rozmowę na temat dzieła spoza kanonu lektur,
- interpretuje metaforyczne i symboliczne treści utworów literackich i plastycznych,

Pisanie

- tworzy samodzielnie utwory literackie,
- bierze udział w konkursach polonistycznych, krasomówczych lub recytatorskich.

Joanna Niemczyk

Barbara Mikuta